

SFÂNTUL IOAN GURĂ-DE-AUR
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

OPERE XV

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΑΠΑΝΤΑ ΙΕ'

Omilii la sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (III)

Τηπόμνημα εἰς τὸν ἄγιον Ἰωάννην
τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστήν (Γ')

Traducere și note:
Sabin Preda, Cristina-Costena Rogobete
și Adrian Tănăsescu

Coordonator:
Cristian Chivu

EDITURA GÂNDUL APRINS
2018

SFÂNTUL IOAN GURĂ-DE-AUR
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

OPERE XV

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΑΠΑΝΤΑ ΙΕ'

Omilii la sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (III)

Τηπόμνημα εἰς τὸν ἄγιον Ιωάννην
τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστήν (Γ')

Traducere și note:
Sabin Preda, Cristina-Costena Rogobete
și Adrian Tănăsescu

Coordonator:
Cristian Chivu

EDITURA GÂNDUL APRINS
2018

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
OMILIA a XLII-a	7
OMILIA a XLIII-a	33
OMILIA a XLIV-a	47
OMILIA a XLV-a	61
OMILIA a XLVI-a	89
OMILIA a XLVII-a	111
OMILIA a XLVIII-a	141
OMILIA a XLIX-a	157
OMILIA a L-a	179
OMILIA a LI-a	199
OMILIA a LII-a	217
OMILIA a LIII-a	239
OMILIA a LIV-a	257
OMILIA a LV-a	281
OMILIA a LVI-a	297
OMILIA a LVII-a	319
OMILIA a LVIII-a	339
OMILIA a LIX-a	367

OMILIA a LX-a.....	393
OMILIA a LXI-a.....	429
OMILIA a LXII-a	455
OMILIA a LXIII-a.....	481
OMILIA a LXIV-a.....	503

ΟΜΙΛΙΑ ΜΒ'

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας εἰς τὰ μέρη Τιβερίαδος· καὶ ἡκολούθει αὐτῷ ὅχλος πολὺς, ὅτι ἔώρων τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀπῆλθε δὲ εἰς ὅρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἡν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ιουδαίων.

α'. Τοῖς δεινοῖς ἀνδράσι μὴ ὄμόσε χωρῶμεν, ἀγαπητοί· ἀλλὰ μανθάνωμεν, ὅταν μηδὲν παραβλάπτῃ τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν, διδόναι τόπον αὐτῶν ταῖς πονηραῖς ἐπιβουλαῖς. Οὕτω γὰρ παύεται πᾶσα θρασύτης. Καὶ καθάπερ τὰ ἀκόντια ὅταν εἰς ἐντεταμένον ἐμπέσῃ τι καὶ σκληρὸν καὶ ἀντιτυπὲς, μετὰ πολλῆς τῆς ὁύμης ἐξακοντίζεται ἐπὶ τοὺς ἀποστείλαντας πάλιν· ὅταν δὲ τὸ όχγδαῖον τῆς ἀφέσεως μὴ ἔχῃ τὸ ἀντιπίπτον, ἐκλύεται ταχέως καὶ λήγει οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θρασυνομένων ἀνθρώπων, ὅταν μὲν αὐτοῖς ὄμόσε χωρῶμεν, ἀγριαίνουσι μᾶλλον· ὅταν δὲ εἴκωμεν καὶ παραχωρῶμεν, χαλῶμεν ὁρδίως πᾶσαν αὐτῶν τὴν μανίαν. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐπειδὴ ἥκουσεν, ὅτι ἥκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἦ Ιωάννης, ἥλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὸν φθόνον αὐτῶν

¹ Ioan 6, 1-4.

² Cu nuanță de agresivitate.

OMILIA a XLII-a

Ioan 6, 1-15

După acestea, S-a dus Iisus de cealaltă parte a Mării Galileii, în părțile Tiberiadei; și îi urma Lui multime multă, pentru că vedea semnele Lui, pe care le făcea cu cei bolnavi. și S-a dus Iisus în munte, și acolo seudea cu ucenicii Săi. și erau aproape Paștile iudeilor¹.

1. Cu oamenii aprigi să nu ne luăm la harță, iubiților, ci să ne învățăm să lăsăm loc – când aceasta nu vatămă cu nimic virtutea noastră – uneltirilor lor violene, că astfel este curmată toată obrăznicia². Și, precum săgețile, atunci când nimeresc în ceva bine întins, și tare, și vârtos³, se întorc cu multă iuțime asupra celor ce le-au trimis, dar slabesc degrabă și se opresc când puterea cea furioasă cu care au fost trase nu găsește împotrivire⁴, aşa și cu oamenii certăreți: când ne luăm cu ei la harță, ei mai mult se sălbăticesc, dar când îngăduim și lăsăm de la noi, slabim cu ușurință toată nebunia lor. Tocmai de aceea și Hristos, deoarece a auzit că au auzit fariseii că Iisus mai mulți ucenici face și botează decât Ioan, a mers în Galileea⁵, pizma lor stingând și prin

³ Este vorba de suprafețe dure, aflate sub tensiune, din care proiectilele ricoșează.

⁴ Când nu întâmpină nici o rezistență.

⁵ Ioan 4, 1.3.

σβεννὺς, καὶ τὸν θυμὸν, ὃν εἰκὸς ἦν ἀπὸ τούτων τεχθῆναι τῶν λόγων, διὰ τῆς ἀναχωρήσεως καταπραῦνων. Πλὴν εἰς τὴν Γαλιλαίαν πάλιν ἀπερχόμενος, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἐπιβαίνει τόποις· οὐ γὰρ εἰς Κανᾶ ἤλθεν, ἀλλὰ πέραν τῆς Θαλάσσης. Διὸ καὶ ἡκολούθουν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει. Ποια σημεῖα; διατί μὴ αὐτὰ λέγει κατ’ εἶδος; “Οτι τὸ πλέον τοῦ βιβλίου οὗτος μάλιστα ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δημηγορίαις καταναλῶσαι ἐσπούδασεν. Ὁρα γοῦν πῶς ἐν ἐνιαυτῷ ὀλοκλήρῳ, μᾶλλον δὲ πῶς καὶ νῦν ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ πάσχα οὐδὲν πλέον ήμάς ἐδίδαξε σημείων ἔνεκεν, ἢ ὅτι τὸν παραλυτὸν μόνον ἐθεράπευσε, καὶ τὸν νίδον τοῦ βασιλικοῦ. Οὐ γὰρ τοῦτο ἐσπούδαζεν ὥστε ἄπαντα καταλέγειν, ἐπειδὴ μηδὲ δυνατὸν ἦν· ἀλλ’ ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων ὀλίγα. Καὶ ἡκολούθει, φησὶν, αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει. Οὐ σφόδρα βεβαίας διανοίας ἡ ἀκολούθησις. Τοσαύτης γὰρ διδασκαλίας ἀπολαύσαντες, ἀπὸ τῶν σημείων ἐν ἥγοντο μᾶλλον· ὁ παχυτέρας γνώμης ἦν. Τὰ γὰρ σημεῖα, φησὶ, τοῖς ἀπίστοις, οὐ τοῖς πιστεύοντιν. Άλλ’ οὐκ ἐκεῖνος ὁ δῆμος ὁ παρὰ τῷ Ματθαίῳ οὕτως, ἀλλ’ ἀκουε πῶς. Ἐξεπλήσσοντο πάντες ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, φησὶν, ὅτι ἐδίδασκεν αὐτοὺς ως ἔξουσιαν ἔχων. Τί δήποτε δὲ τὸ ὄρος καταλαμβάνει νῦν, καὶ ἐκεὶ κάθηται μετὰ τῶν μαθητῶν; Διὰ τὸ μέλλον ἔσεσθαι σημεῖον. Τὸ δὲ τοὺς μαθητὰς ἀναβῆναι μόνους, κατηγορία τοῦ πλήθους ἦν οὐκ ἀκολουθήσαντος αὐτῷ. Οὐ τούτου δὲ ἔνεκεν μόνον τοῦτο ποιεῖ, τὸ ὄρος καταλαμβάνων,

¹ Ioan 6, 2.

² Este vorba, după toate aparențele, pe de o parte de cuvintele rostite în particular ucenicilor sau altor persoane, iar pe de alta de discursurile publice.

³ Cf. I Corinteni 14, 22.

plecare domolindu-le întărâtarea care avea pasămite să se nască în urma acestor cuvinte. Apoi, întorcându-Se iarăși în Galileea, nu merge în aceleași locuri – că nu a mers în Cana, ci de cealaltă parte a mării. *De aceea îi și urmau Lui mulțimi nenumărate, văzând semnele Lui pe care le făcea*¹. Care semne? De ce nu le spune după fel? Fiindcă cea mai mare parte a cărții evanghelistul acesta deosebi s-a sărguit s-o folosească pentru cuvinte și cuvântări² [ale lui Hristos]. Prește, dar, cum într-un an întreg – și mai ales și acum, la praznicul Paștelui – în privința semnelor nu ne-a învățat nimic mai mult decât că doar pe slabă nog l-a vindecat, și pe fiul slujitorului împărătesc. Căci nu aceasta s-a sărguit – [și anume] să le înșiruie pe toate –, fiindcă nici nu era cu putință, ci din cele multe și mari [a infățișat doar] puține. *Și îi urma – zice – multime multă, pentru că vedea semnele Lui, pe care le făcea*. Urmarea [Lui de către popor] arată un cuget nu foarte întărit – că având parte de atâtă învățătură, [tot] de semne erau mânați mai mult; care lucru era o dovadă de cuget grosolan. *Fiindcă semnele, zice [Apostolul], sunt pentru cei necredincioși, nu pentru cei ce cred*³. Nu aşa însă a făcut norodul acela cel de la Matei – ci ascultă cum: *Se uimeau toți de învățătura Lui – zice –, că îi învăța pe ei ca unul care are putere*⁴. Și pentru ce, oare, acum Se urcă pe munte și șade acolo cu ucenicii? Pentru semnul care avea să fie. Iar faptul că au suiat numai ucenicii era o învinuire adusă mulțimii care nu-i urmase Lui. Și nu doar pentru aceasta face aşa (adică *Se suie pe munte*), ci și învățându-ne ca mereu⁵ să ne

⁴ Matei 7, 28-29.

⁵ Adică în mod regulat.

ἀλλὰ καὶ παιδεύων ἡμᾶς ἀεὶ διαναπαύεσθαι ἀπὸ τῶν θορύβων καὶ τῆς ἐν μέσῳ ταραχῆς· ἐπιτήδειον γὰρ πρὸς φιλοσοφίαν ἔοιημία. Πολλάκις δὲ καὶ μόνος αὐτὸς τὸ ὅρος καταλαμβάνει, καὶ διανυκτερεύει καὶ εὔχεται, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι τὸν μάλιστα Θεῷ προσιόντα πάσης ἀπηλλάχθαι δεῖ ταραχῆς, καὶ καιρὸν καὶ τόπον θορύβου καθαρὸν ἐπιζητεῖν. Καὶ ἦν ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Πῶς οὖν οὐκ ἀναβαίνει εἰς τὴν ἑορτὴν, φησὶν, ἀλλὰ πάντων ἐπειγομένων εἰς τὰ Ιεροσόλυμα, αὐτὸς εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἔρχεται, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητὰς ἄγων, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Καπερναούμ; Ἡρέμα λοιπὸν ὑπεξέλυε τὸν νόμον, ἀφορμὴν λαμβάνων ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς πονηρίας. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὄφθαλμοῖς, ὅρᾳ ὅχλον πολύν. Ἐνταῦθα δείκνυσιν ὅτι οὐδέποτε ἀπλῶς ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν, ἀλλ’ ἵσως ἀκριβολογούμενός τι πρὸς αὐτοὺς καὶ διδάσκων, καὶ ἐπιστρέφων αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν, οὐ μάλιστα καὶ ἐντεῦθεν τὴν κηδεμονίαν ἔστι μαθεῖν, καὶ τὸ ταπεινὸν καὶ συγκαταβατικὸν τὸ πρὸς ἐκείνους. Συνεκάθηντο γὰρ αὐτῷ τάχα πρὸς ἀλλήλους ὁρῶντες. Εἶτα ἀναβλέψας ὁρᾷ τὸν ὅχλον παραγινόμενον πρὸς αὐτόν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι εὐαγγελισταὶ τοὺς μαθητάς φασι προσελθόντας ἐρωτᾶν καὶ παρακαλεῖν, ὥστε μὴ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστεις· οὗτος δὲ εἰσάγει τὸν Φίλιππον ἐρωτηθῆναι παρὰ τοῦ Χριστοῦ. Καί μοι δοκεῖ ἀμφότερα εἶναι ἀληθῆ, οὐκ ἐπὶ τῶν αὐτῶν γενόμενα δὲ ὅμως καιρῶν, ἀλλ’ ἐκεῖνα τούτων εἶναι πρεσβύτερα· ὥστε ἔτερα μὲν ἐκεῖνα λοιπὸν, ἔτερα δὲ ταῦτά ἔστι. Τίνος οὖν ἔνεκεν τὸν Φίλιππον ἐρωτᾶ; Ἡδει

¹ Credem că la aceasta se referă expresia „în mijloc”.

² Literal: „curat”.

³ Ioan 6, 4.

⁴ Ioan 6, 5.

odihnim pentru o vreme de zarve și de tulburarea vieții de cetate¹, că potrivită pentru filosofie este singurătatea. Și de multe ori Se duce doar El singur pe munte și stă peste noapte acolo, și Se roagă, învățându-ne că cel ce se apropie mai mult de Dumnezeu trebuie să scape de toată tulburarea și să caute vreme și loc ferit² de zervă. *Și era aproape Paștele, praznicul Iudeilor*³. Cum, dar, de nu suie la praznic – zice –, ci, când toti zoresc spre Ierusalim, El vine în Galileea (și nu numai El, ci și pe ucenici luându-i), și, de acolo, în Capernaum? Pentru că încet-încet dezlegă Legea, luând prilej de la răutatea iudeilor. *Și ridicându-și ochii, vede mulțime multă*⁴. Aici arată că [Hristos] niciodată nu sedea degeaba cu ucenicii, ci – de pildă – lămurindu-le ceva, și învățându-i, și întorcându-i [cu mintea] spre Sine. Și de aici mai vârtos trebuie să ne învățăm grija Sa și purtarea smerită și cu pogorâmant față de ei – că ședeau împreună cu El, pe semne căutând unii la alții. Apoi, ridicându-și privirea, vede mulțimea venită la El. Ceilalți evangeliști spun că ucenicii, apropiindu-se, L-au întrebat⁵ și L-au rugat să nu-i slobozească flămânzi, pe când acesta arată că Filip este întrebat de Iisus – și eu socot că amândouă sunt adevărate, dar nu întâmplare în aceeași vreme, ci acele sunt mai întâi decât acestea; astfel că altele sunt acelea, aşadar, și altele acestea⁶. Pentru ce, dar, îl întreabă pe Filip? Pentru că știa care dintre ucenici aveau trebuință de mai multă învățătură, fiindcă acesta

⁵ Adică I-au cerut. Vezi comentariul Sf. Ioan Gură de Aur din *Omlia XXXIV*, 1, nota 376, în Sfântul Ioan Gură de Aur, *Opere XIV, Omlili la Ioan II*, Ed. Gândul Aprins, p. 259.

⁶ Sf. Ioan Gură de Aur ne arată că este vorba de două momente distincte ale aceluiași eveniment.

τῶν μαθητῶν τοὺς μάλιστα πλείονος δεομένους διδασκαλίας. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ μετὰ ταῦτα λέγων· Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. Διὰ τοῦτο ἄνωθεν αὐτὸν ἐρρύθμιζεν. Εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς τὸ σημεῖον ἐγένετο, οὐκ ἀν τοσοῦτον ἐφάνη τὸ θαῦμα· νῦν δὲ πρότερον αὐτὸν ἀναγκάζει ὄμολογῆσαι τὴν οὖσαν σπάνιν, ἵνα γνοὺς ἐν τίσιν ἦν, ἀκριβέστερον οὕτω μάθῃ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι θαύματος τὸ μέγεθος. Καὶ ὅρα τί φησιν ἔκεινος· Πόθεν ἡμῖν ἄρτοι τοσοῦτοι, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Οὕτω καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ πρὸς τὸν Μωϋσέα ἔλεγεν. Οὐ γὰρ πρότερον τὸ σημεῖον ἐποίησεν, ἔως ἀν αὐτὸν ἥρωτησε, Τί ποτέ ἐστιν ἐν τῇ χειρὶ σου; Ἐπειδὴ γὰρ τὰ παράδοξα καὶ ἀθρόον συμβαίνοντα, τῶν προτέρων ἡμᾶς εἰς λήθην ἐμβαλεῖν εἴωθε, πρότερον αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ παρόντος κατέδησεν ὄμολογίᾳ, ἵνα τῆς ἐκπλήξεως γενομένης, τὴν μνήμην τῶν ὄμολογηθέντων μὴ δυνηθῆ λοιπὸν ἐκβαλεῖν· εἴθ’ οὕτως ἀπὸ τῆς συγκρίσεως μάθῃ καὶ τοῦ σημείου τὸ μέγεθος· δὸν καὶ ἐνταῦθα γίνεται. Καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνεται λέγων· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν, ἵνα ἔκαστος βραχὺ τι λάβῃ. Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτὸν· αὐτὸς γὰρ ἥδει τι ἔμελλε ποιεῖν. Τί ἐστι, Πειράζων αὐτόν; ἄρα γὰρ ἡγνόει τὸ μέλλον ὑπ’ αὐτοῦ ὅηθήσεσθαι; Οὐκ ἐστι τοῦτο εἰπεῖν.

β'. Άλλὰ τίς ποτε τῆς λέξεως ἡ διάνοια; Απὸ τῆς Παλαιᾶς δυνατὸν αὐτὴν καταμαθεῖν. Καὶ γὰρ καὶ ἔκει φησιν· Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ρήματα ταῦτα, καὶ ἐπείραζεν ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ εἶπεν, Λάβε τὸν νιόν σου τὸν ἀγαπητὸν, δὸν ἡγάπησας, τὸν Ἰσαάκ. Οὐδὲ γὰρ ἔκει

¹ Ioan 14, 8.

² Adică prin comparație, prin diferență foarte vizibilă între lipsa pâinii și belșugul de pâine.

³ Ioan 6, 5b.

este cel care zice mai apoi: *Arată-ne nouă pe Tatăl, și ne este de ajuns*¹. Pentru aceasta, din vreme l-a pregătit. Căci dacă doar s-ar fi săvârșit semnul, nu s-ar fi învederat atât de mult minunea; dar aşa, mai întâi îl silește să mărturisească lipsa care era, ca el, cunoscând în ce împrejurări era, în felul acesta² să învețe mai cu acrivie mărimea minunii ce avea să se săvârșească. Si uite ce zice acela: *De unde nouă atâtea pâini, ca să mănânce aceştia?*³ La fel zicea și în Vechiul Testament către Moisí, fiindcă nu a făcut semnul până când nu l-a întrebat: *Ce este, oare, în mâna ta?*⁴ Căci, întrucât cele neobișnuite și întâmplate pe neașteptate ne fac, îndeobște, să le uităm pe cele de dinainte, mai întâi l-a adâncit în mărturisirea a ceea ce era, pentru ca uimirea⁵, când va veni, să nu poată da afară amintirea celor mărturisite și astfel – prin comparație – să se învețe și mărimea minunii; care lucru, de fapt, se face și aici. Si, fiind [Filip] întrebat, răspunde zicând: *Pâini de două sute de dinari nu ajung ca fiecare să ia câte puțin*⁶. Iar aceasta o zicea, ispitindu-L pe El; că El știa cea avea să facă⁷. Ce înseamnă ispitindu-L pe El? Oare că nu știa ce urma să fie zis de El? Nu se poate spune aşa ceva.

2. Dar care este, oare, înțelesul cuvântului? Putem să îl aflăm din Vechiul Testament. Că și acolo zice: *Și fostă după cuvintele acestea că a cercat Dumnezeu pe Avraam și a zis: Ia pe fiul tău cel iubit, pe care l-ai iubit, pe Isaac*⁸. Că nici acolo, când zice aceasta, nu Se arată așteptând să

⁴ Ieșire 4, 2. Este vorba despre minunea cu schimbarea toiagului în șarpe.

⁵ Șocul produs de minune.

⁶ Ioan 6, 7.

⁷ Ioan 6, 6.

⁸ Facere XXII, 1, 2.

τοῦτο λέγων φαίνεται, ὅτι ἀπὸ τῆς πείρας ἀνέμενεν ἰδεῖν τὸ τέλος, εἴτε ὑπακούσεται, εἴτε μή (πῶς γὰρ ὁ τὰ πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως αὐτῶν;), ἀλλ' ἀνθρωπίνως ἀμφότερα εἶρηται. Ωσπερ γὰρ ὅταν λέγῃ, ὅτι Ἐρευνᾶ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἀγνοίας τὴν ἔρευναν δείκνυσιν, ἀλλ' ἀκριβοῦς εἰδήσεως· οὕτω δὴ καὶ ὅταν λέγῃ ὅτι Ἐπείρασεν, οὐδὲν ἄλλο φησὶν, ἀλλ' ἡ ὅτι ἡπίστατο ἀκριβῶς. Κανὸν ἔτερον δὲ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι δοκιμάτερον αὐτὸν εἰργάζετο, ὥσπερ οὖν τὸν Αβραὰμ τότε, οὕτω καὶ τοῦτον διὰ τῆς τοιαύτης ἐρωτήσεως ἐνάγων νῦν εἰς τὴν ἀκριβῆ τοῦ σημείου γνῶσιν. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς, ἵνα μὴ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς λέξεως ἐναπομείνας, ὑποπτεύσης τι ἀτοπὸν περὶ τῶν εἰρημένων, ἐπίγαγεν· Αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν. Πλὴν ἐκεῖνο παρατηρεῖν ἀναγκαῖον, πῶς, ὅταν ἡ ὑπόνοια πονηρὰ, εὐθὺς αὐτὴν ὁ εὐαγγελιστὴς μετὰ πολλῆς ἐπιδιορθοῦται τῆς σπουδῆς. Ωσπερ οὖν ἐνταῦθα, ἵνα μὴ τι τοιοῦτον ὑποπτεύσωσιν οἱ ἀκούοντες, προσέθηκε τὴν ἐπιδιόρθωσιν, εἰπών· Αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν· οὕτω καὶ ἐκεῖ λέγων, ὅτι ἐδίωκον αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, Οὐ μόνον ὅτι ἔλνε τὸ σάββατον, ἀλλ' ὅτι καὶ Πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἵσον ἔαντὸν ποιῶν τῷ Θεῷ· εἰ μὴ ἀπόφασις ἦν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἔργων βεβαιουμένη, προσέθηκεν ἀν κάκει τὴν ἐπιδιόρθωσιν ταύτην. Εἰ γὰρ ἐν οἷς αὐτὸς λέγει, ὑφορᾶται ὁ εὐαγγελιστὴς, μή τις ὑποπτεύσῃ πολλῷ μᾶλλον ἐν οἷς ἔτεροι περὶ αὐτοῦ τοῦτο ἔλεγον,

¹ v. Susana 1, 42.

² Psalmi VII, 9 sau Romani VIII, 27.

³ Adică nu cercetează nu din pricina că nu știe ceva.

⁴ Neputința cuvântului de a infățișa realitatele.

⁵ Ioan 6, 6.

vadă din cercare sfârșitul, [și anume] dacă [Avraam] se va supune sau nu (căci cum ar putea [să facă asta] El, Cel ce știe toate înainte de a se face ele?¹), ci omenește sunt spuse amândouă [pasajele]. Căci, după cum atunci când zice că *cercetează inimile oamenilor*² arată cercetarea nu a neștiinței³, ci a științei desăvârșite, tot aşa și atunci când zice: *l-a cercat* nu vrea să spună nimic altceva decât că îl cunoștea desăvârșit. Dar se poate spune și altfel: că mai încercat l-a făcut pe el – precum pe Avraam atunci, aşa și pe acesta, prinț-o astfel de întrebare ducându-l la cunoașterea cu acrivie a semnului. Tocmai pentru aceasta, aşadar, și evanghelistul, ca nu cumva, oprindu-te în slabiciunea cuvântului⁴, să-ți închipui ceva ne-potrivit în legătură cu cele spuse, a adăugat: *Că El știa ce avea să facă*⁵. Trebuie să mai luăm aminte la ceva, și anume că atunci când ar putea apărea o bănuială rea, îndată evanghelistul o îndreaptă cu multă sârguință. Deci, aşa cum aici, pentru ca nu cumva ascultătorii să bănuiască ceva de felul acesta, a adăugat lămurirea, spunând: *Că El știa ce avea să facă*, tot aşa și acolo, când spune că iudeii *Îl urmăreau nu numai pentru că dezlegă Sâmbăta, ci și pentru că Tată al Său îl numea pe Dumnezeu, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu*⁶, dacă n-ar fi fost o rostire⁷ a lui Hristos Însuși, întăritura prin fapte, ar fi adăugat și acolo această lămurire – căci dacă în privința celor pe care El le spune evanghelistul are grija să nu nască în cineva vreo bănuială, cu atât mai mult în privința celor pe care alții le spuneau despre El aceasta ar fi fost cu grija dacă ar fi văzut că domnește o

⁶ Ioan 5, 18.

⁷ În sensul de afirmație, declarație.